

A scenic landscape featuring a river flowing through a valley. The river is surrounded by lush green grass and rocks. In the background, there are rolling green hills and mountains, some with patches of snow. The sky is a clear, bright blue. The overall scene is peaceful and natural.

Kandidatexamensarbete VT 2011

Mittvägsmöte med
gensvarsläsning

Dagens program

- Språk och stil i rapporter och uppsatser
- Interaktion text/bild
- Gensvarsläsning i smågrupper

Språk och stil i rapporter

- Meningsbyggnad
- Ordval
- Formalitet/subjektivitet
- Abstraktionsnivå

Rekommenderade sidor i litteraturen

- Walla s. 99–125: meningslängd, formuleringar, språkriktighet, fackord, "svengelska", förkortningar, skrivregler
- Schött m.fl. s. 112–140: stil, uppbyggnad, ord, meningar, stycken, vanliga språkfel

Meningsbyggnad

- Skriv inte tunga, otympliga, högtravande meningar:

Men därest mina antaganden om de faktiska förhållandena är sanna och den här ovan avslutningsvis framförda ståndpunkten är riktig, då skall det medges att den som i årtionden med ringa framgång och än mindre uppmuntran har försökt förklara och försvara den vid någon eftertanke högst rimliga inskriften ovan porten till Uppsala universitets aula – ”Att tänka fritt är stort, att tänka rätt är större” – mot allsköns lättköpta ironier och kvasi-liberalt koketterande, känner det omtumlande att helt plötsligt finna så många oklanderligt och eminent korrekta åsiktsfränder vid sin sida.

Skriv hellre flera, lättare meningar

- Men tänk er att mina antaganden om de faktiska förhållandena är sanna och den ståndpunkt som avslutningsvis framförts här ovan är riktig. Då skall det medges att det känns omtumlande att helt plötsligt finna så många oklanderligt och eminent korrekta åsiktsfränder vid sin sida. Det gäller speciellt den som i årtionden med ringa framgång och än mindre uppmuntran har försökt förklara och försvara inskriften ovan porten till Uppsala universitets aula mot allsköns lättköpta ironier och kvasiliberalit koketterande. Inskriften – ”Att tänka fritt är stort, att tänka rätt är större” – är ju vid någon eftertanke högst rimlig.

Skriv koncist

- Liksom under körning i dimma, då man ska köra med halvljuset påslaget, gäller det under vintern i snöyra att även köra med halvljuset tänt.
- Körning i dålig sikt, t.ex. dimma och snöyra, bör ske med halvljuset tänt.
- Man bör köra med halvljuset tänt vid dålig sikt, t.ex. dimma och snöyra.

Ordval

- Var försiktigt med värdeladdade ord.
- Undvik både talspråkliga och alltför tillkrånglade ord.
- Uttryck dig precist.
- Uttryck dig med en viss försiktighet.

Värdeladdade ord

- Var försiktig med t.ex. *jag anser, jag tycker, vi menar*
- Beskriv hellre något som en absolut sanning, fast det inte är det...
 - ~~– *Det här projektet tycker jag är ganska bra, men nu anser jag att de verkligen måste komma till skott, innan det har kostat alldeles för mycket pengar.*~~
 - *Projektet är lovvärt, men måste nu börja visa resultat innan de ekonomiska ramarna sprängs.*

Undvik talspråkliga ord

- Varning för följande: *ju, väl, så, man*
- Stava skriftspråkligt: ~~*dom, mej, dej, sej, våran, eran, medans*~~ →
- *de, mig, dig, sig, vår, er, medan*
- Stryk fraser som ~~*det här med..., och så här vi...*~~

Använd korta, enkla ord och uttryck i stället för långa, tillkrånglade

~~förefinnas~~

~~införskaffa~~

~~förhöjd~~

~~frågeställning~~

~~katastrofsituation~~

~~målsättning~~

~~angående~~

~~beträffande~~

~~erlägga betaling~~

~~göra till föremål för en undersökning~~

finnas

skaffa

höjd

fråga

katastrof

mål

om

om

betala

undersöka

Uttryck dig precist

- Undvik vaga skrivningar som ~~Man har producerat en datorprodukt som kan utföra olika saker.~~
- Hellre *Apple har utvecklat en ny multimediaspelare som bl.a. kan användas som telefon, musikspelare och e-postverktyg.*

Använd termer konsekvent

- Använd samma ord/uttryck varje gång du syftar på samma sak. Gör inte som i följande fall:
 - Föraren hade då endast en möjlighet att begränsa vagnens framfart: att ansätta skenbroms med hjälp av *de röda svamp-tryckknapparna*.
 - *De röda svamptryckknapparna*, märkta "nödstopp", ansätter "tvångsbroms, som på "felsäkert" sätt ansätter mekanisk broms och skenbroms, skall ej förväxlas med begreppet nödbroms.
 - Förarens möjlighet att ansätta broms eller på annat sätt manövrera vagnen är begränsat till att endast kunna ansätta skenbromsar, om detta görs genom *tryckknapparna för nödstopp [röda svamp-knapparna]* (i det första fallet).

Uttryck dig försiktigt

- Var inte för tvärsäker när du drar slutsatser!
- ~~Skriv inte *Att temperaturhöjningen blev lägre än väntat orsakades av att betongmassan tog åt sig betydligt mer värme än vad de teoretiska beräkningarna utsade [...] Att balken inte rörde sig så mycket som beräknat beror på att undergjutningsbruket behöll en viss elasticitet under den fas då det är som varmast.*~~

Uttryck dig försiktigt

- Var inte för tvärsäker när du drar slutsatser!
- Skriv hellre *Att temperaturhöjningen blev lägre än väntat **torde ha** orsakats av att betongmassan tog åt sig betydligt mer värme än vad de teoretiska beräkningarna utsade [...]* Att balken *inte rörde sig så mycket som beräknat beror **med stor sannolikhet** på att undergjutningsbruket behöll en viss elasticitet under den fas då det är som varmast.*

Dagens program

- Språk och stil i rapporter och uppsatser
- Interaktion text/bild
- Gensvarsläsning i smågrupper

Interaktion text/bild

- Det mesta i rapporten/uppsatsen kan uttryckas enbart i text.
- En del i rapporten/uppsatsen kan och bör uttryckas i både text och bild.
- Så gott som **ingenting** i rapporten/uppsatsen kan enbart uttryckas i bild.
- Text och bild skall "smälta ihop" med varandra, så att läsaren förstår sambandet.

Rekommenderade sidor i litteraturen

- Walla s. 81–98: figurer, tabeller, grafisk utformning, typografi,

Mindre lyckad interaktion text/bild

Postdok i Sverige är populärast

Hösten 2009 beviljade Vetenskapsrådet 53 ansökningar om postdoktorstipendier och anställning som postdok i Sverige. Sammanlagt 357 personer sökte dessa båda bidragsformer. Störst konkurrens var det om bidrag till anställning som postdok i Sverige, där de sökande både kan vara från utlandet eller från Sverige. Bara 8 procent av dem som sökte denna bidragsform beviljades. Motsvarande siffra för postdoktorstipendium är 28 procent.

Flest ansökningar om postdoktorstipendier inkom inom natur- och teknikvetenskap, där beviljandegraden är nästan 19 procent. Inom humaniora och samhällsvetenskap och även utbildningsvetenskap hamnar den på 16 procent. Överlägset högst är den inom medicin – 54 procent.

Även bidragsformen anställning som postdok i Sverige fick flest ansökningar inom natur- och teknikvetenskap. Beviljandegraden för denna bidragsform är ganska jämn mellan medicin och natur- och teknikvetenskap, runt 10 procent. För humaniora och samhällsvetenskap ligger den på drygt 5 procent.

Totalt sett är beviljandegraden jämn mellan kvinnor och män. Liksom tidigare år är USA landet där de flesta vill tillbringa sin tid som postdoktorstipendiat. Populäraste värdhögskolorna för anställning som postdok i Sverige är Stockholms universitet och Uppsala universitet.

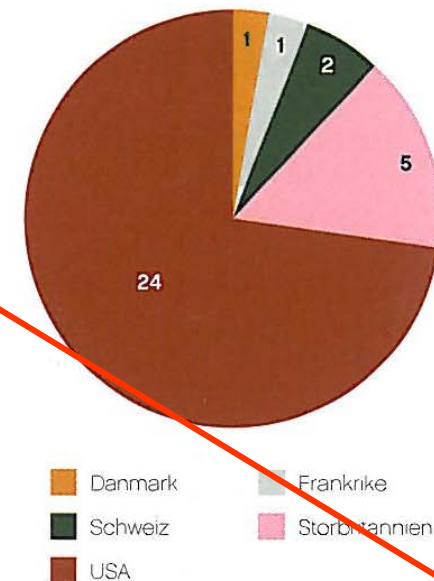
Ny utlysning av postdok

Två gånger om året utlyser Vetenskapsrådet postdoktorstipendier och bidrag till anställning som postdok i Sverige inom humaniora, samhällsvetenskap, medicin, naturvetenskap, teknikvetenskap och utbildningsvetenskap.

Vårens utlysning öppnar i början av januari. Sista ansökningsdag är den 25 februari 2010. Mer information kommer på vr.se efter nyår.

Eva Högström

Värdländer för postdoktorstipendiater, höst 2009

Text, tabeller och figurer

- text = allt skrivet i den löpande textmassan + titelsida, sammanfattning, innehållsförteckning, referenslista, fotnoter, ev. bilagor
- tabeller = allt som presenteras i rader och kolumner, ibland också i rutor
- figurer = allt övrigt, dvs. grafer, foton, diagram, ritningar, skisser, kartor, skärmdumpar etc.
- matematiska uttryck, formler etc.

Figurens funktion

1. Figuren hjälper läsaren att förstå viss information lättare och/eller på ett annat sätt än via text.
2. Figuren summerar stora datamängder på ett smidigt sätt.

Figurens tre viktiga komponenter

1. Figurens information i sig (hur den ser ut, vilken typ av figur som används, detaljåtergivning etc.)
2. Figurrubrik och förklarande text (de skall vara otvetydiga och förståeliga)
3. Hur figuren integreras och förklaras i texten

Olika typer av figurer

Vad

Foto

Ritning

Flödesdiagram

Linjediagram

Stapeldiagram

Cirkeldiagram

Till vad

T.ex. när läsaren ska känna igen något direkt; för autenticitet; inte så bra för detaljer

Gör att man kan visa saker som normalt inte syns på ett foto; förstora, fokusera på detaljer

Beskriver processer

Beskriver trender, utveckling över tid; förhållanden mellan två variabler, t.ex. bensinförbrukning i förhållande till hastighet

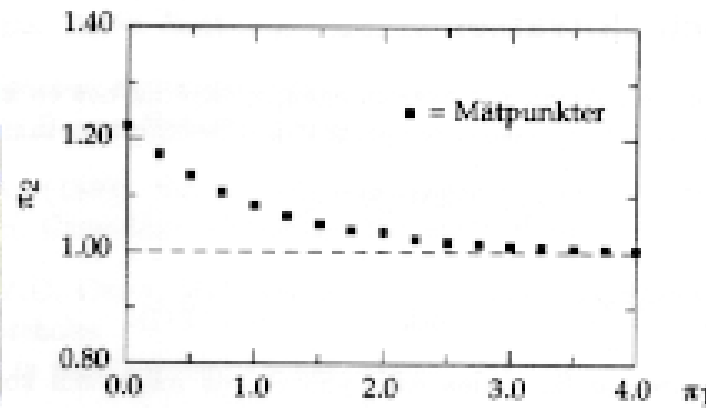
Beskriver värden över tid; ofta bra när det handlar om volym i stället för riktning; kan jämföra flera variabler (till skillnad från linjediagram)

Beskriver procenttal eller absoluta tal; visar andelar i förhållande till varandra; kan visa många variabler

Exempel (1)

3. Resultat

Försöket utfördes med en kopp espresso av normal styrka och begynnelsestemperatur enligt ovan. Resultatet visas i figur 1.

Figur 1. Uppmätta data på dimensionlös form. Den streckade linjen markerar asymptoten $\pi_2 = 1$

Exempel (2)

I figur 1 ser vi att kurvan går mot 1 för stora π_1 , dvs. stora tider. Kurvan ser dessutom ut som en exponentialfunktion med negativ exponent. Vi antar alltså att kurvan kan beskrivas av funktionen

$$\pi_2 = c_0 + c_1 e^{-\pi_1}, \quad (4)$$

där c_0 och c_1 är okända, dimensionslösa konstanter. Då $t \rightarrow \infty$, alltså $\pi_1 \rightarrow \infty$, ser vi ur figuren att $\pi_2 \rightarrow 1$. Detta innebär att $c_0 = 1$ i sambandet (4) ovan. Vidare ser vi också att då $t = 0$, dvs. $\pi_1 = 0$, så är $\pi_2 \approx 122$. Detta innebär att $c_1 \approx 0.22$ i (4).

Exempel (3)

Energitransporten mellan espresso och omgivning karaktäriseras av temperaturskillnaden mellan omgivningen och espresso, espressos area mot omgivningen, A , samt av värmeövergångstalet α (hur mycket energi som passerar en viss area per tidsenhet vid en viss temperaturskillnad).

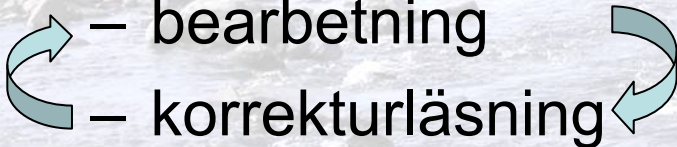
Variabel	Symbol	Enhet	Dimension
Espressos massa	m	kg	M
Espressos area mot omgivningen	A	m^2	L^2
Omgivningens temp.	T_0	K	Θ
Espressos temp. omedelbart efter brygning	T_1	K	Θ
Espressos temperatur vid tid t	T	K	Θ
Tid	t	s	T
Espressos värmekapacitet	c	$Jkg^{-1}K^{-1}$	$L^2T^{-2}\Theta^{-1}$
Värmeövergångstalet mellan espresso och omgivning	α	$Wm^{-2}K^{-1}$	$MT^{-3}\Theta^{-1}$

Tabell 1. Tabell över ingående variabler.

För att förenkla det experimentella arbetet bildas dimensionslösa grupper, **π -grupper**, och ett dimensionslöst samband mellan **π -grupperna**. I tabell 1 finns fyra olika dimensioner och åtta ingående variabler, alltså kan **4 π -grupper** bildas. Den så kallade strykmotoden har använts, se Kjellmert *et al* [3] för en närmare beskrivning av metoden.

Att arbeta med textskrivande

- Förstadiet:
 - förstå skrivsituationen och uppgiften
 - stoffsamling
 - sortering
 - strukturering/planering
- Skrivstadiet:
 - formulering
- Efterstadiet:
 - bearbetning
 - korrekturläsning
 - utskrift
 - eventuell tryckning

Skrivprocessen

- Ett realistiskt sätt att producera en text
- idéstorm ("brainstorming") → första version → gensvar → bearbetning → gensvar → bearbetning till slutversion
- Fördelar:
 - Respons från flera håll
 - Kritisk läsning av flera texter ger skrivfärdighet
 - Text produceras under längre tid, vilket ger högre kvalitet

Gensvarsläsning

- En text = en produkt
- Gensvarsläsning = kvalitetstestning
 - Håller texten för läsning?
 - Vilka brister finns?
 - Hur skall dessa brister avhjälpas?

Vad fokusera på vid gensvarsläsning?

- Fokusera på de stora dragen!
- Är titelsidan tillräckligt informativ – titel, skribent, i vilket sammanhang rapporten skrivs, handledarens namn?
- Är innehållsförteckningen överskådlig och informativ?
- Är rubrikerna informativa och konsekventa?
- Förklarar inledningen det stora sammanhanget, bakgrunden och syftet?
- Är den genomgångna litteraturen (rapporter, uppsatser, artiklar, webbplatser etc.) tydligt och klart redovisad?
- Har den egna undersökningen/det egna arbetet påbörjats?
- Har skribenten använt en vettig metod/tydliga avgränsningar som också är redovisade?
- Hur bör skribenten gå vidare med undersökningen?
- Har skribenten kommit fram till några resultat/synpunkter/slutsatser? Är de tydligt redovisade?
- Finns tydliga, informativa och konsekventa källhänvisningar i den löpande texten?
- Finns det en tydlig, informativ och konsekvent referenslista? Matchar texthänvisningarna och referenslistan varandra?
- Är språk, layout, sidnumrering och övriga formalia tydliga och korrekta?

Gensvarskommentar – konstruktiv kritik

- Kan du ta ett tydligare grepp om texten i inledningen?
- Kan du förtydliga sambandet mellan X och Y?
- Kan du ge konkreta exempel?
- Har du några siffror som stöder ditt påstående?
- Meningen är ganska lång. Kan du dela upp den?
- Du kanske också bör ta upp ...
- Vad syftar detta på?
- Stycket bör ha en tydligare anknytning till det som står i föregående stycke.
- Den här meningen kanske passar bättre i ett annat sammanhang, t.ex. ...
- Det här stycket kanske passar bättre efter stycket om ...
- Den här termen bör förklaras.
- Använd gärna ett annat ord, t.ex. ...
- Använd gärna en synonym den här gången.

Gensvarskommentarer – ge beröm också!

- Intresseväckande inledning!
- Jättebra exempel!
- Finfin övergång!
- Bra formulering!
- Fyndigt!
- Det tycker jag med!
- Här har texten verkligen bra flyt!
- Mycket lättbegriplig förklaring!
- Avslutningen har verklig knorr!

Grupper 1/3

1. Emma Angermund, Carl Björkman, Markus Byström, Andreas Cederholm
2. Michel Cupurdija, Daniel Eriksson, Malin Eriksson, Mikael Falgard
3. Fredrik Gustafsson, Victor Hallberg, Sebastian Hew, Viktor Holmberg
4. Toni Huotari, Ashkan Jahanbakhsh, Allan Jerjas, Vilhelm Kärde
5. Emma Lindqvist, Mattias Lindström, Michael Palmgren, Mathias Pedersen-Sandbakken
6. Adam Sam, Andreas Ulvesand, Mattias Uskali
7. Matteus Klich, Johan Tidén, Hanif Farahmand Mokkaemi

Grupper 4/3

1. Mattias Amilon, Frej Connolly, Amaru Cuba Gyllensten, Johan Dalenius
2. Felicia Denbu Wilhelmsson, Emilia Hillert, Mattias Knutsson, Christoffer Larsson
3. Johan Lindeberg, Niklas Lundborg, Björn Löfroth, Robert Olsson
4. Andreas Pettersson, Sebastian Remnerud, Alexander Roghult, Anders Sandström
5. Rishie Sharma, Anders Sjöqvist, André Stenlund, Andreas Tarandi
6. Marcus Öberg, Markus Östberg, Olle Hassel, Petter Janse
7. Christoffer Janson, Carl Landefjord, John Persson, Tonie Jakobsson

Grupper 9/3

1. Mårten Borgström, Peter Boström, Johan Cronsioe, André Gräsman
2. Viktor Eklund, Rasmus Göransson, Harald Hartwig, Björn Hegerfors
3. Alexander Hjalmarsson, Jakob Huss, Dan Isacson, Simon Janghede
4. Erik Järleberg, John Karlsson, Charlie Lindviken, Lars Löfquist
5. Anna Maria Modée, Daniel Nyberg, Christoffer Rydberg, Jacob Rydh
6. Sara Sjödin, Elias Thil, Max Westermarck, Niklas Löfgren
7. Jari Kemi, Carl Regårdh, Carl-Oscar Erneholm, Frederick Chahine

Grupper 1 1/3 em

1. Rakiv Ahmed, Joakim Annebäck, Emil Arfvidsson, Kalle Arfvidsson
2. Jonas Aule, Magnus Bergman, Tobias Eriksson, David Falk
3. Alexander Georgii-Hemming Cyon, Daniel Goucher, Viktor Gummesson, Andreas Gustafsson
4. Hannes Hagman, Per Hagsten, Fredrik Henriques, Caj Hofberg
5. Yuuki Jonsson, Christian Lindeborg, Johan Litsfeldt, Pedro Navarrete Estrella
6. Klaus Nicosia, Niklas Nordmark, Tobias Nyholm, Niklas Peiper
7. Dara Reyahi, Camilla Romander, Hannes Salin, Christoffer Sandberg
8. Damon Shahrivar, Aron Sharma, Sebastian Sjögren, Joel Smedberg
9. Andreas Starrsjö, Johan Stjernberg, Karl Johan Westrin, John Gabriel Zamore
10. Joel Ahlgren, Mattias Mikkola, Simon Lundmark
11. Urban Pettersson, Diana Gren, Samuel Wejeus